

Aan Provinciale Staten
Statencommissie Ruimte, Groen en Water

Datum : 27 februari 2012
Uw kenmerk : **2012RGW12**
Ons kenmerk : 80A76C35
Contactpersoon : J. Luiks/P.A.T.
Jelsma
E-mail : Peter.jelsma
@provincie-utrecht.nl
Doorkiesnr. : 3497/2155
Bijlage(n) : Eén

Onderwerp: Evaluatie Revolverend Fonds

Voorgestelde behandeling: ter oriënterende bespreking

Geachte dames en heren,

Inleiding

Op 19 januari 2009 is de instelling van het Revolverend Fonds door u goedgekeurd. Bij de instelling van het Revolverend Fonds (RF) is besloten om “Gedeputeerde Staten de opdracht te verstrekken om de bestuurlijke- en organisatorische consequenties te onderzoeken voor het algemeen revolverend fonds en de werking van het fonds te evalueren na verloop van twee jaren na de daadwerkelijke start van het fonds”¹.

Voor de daadwerkelijke start was het noodzakelijk om de organisatorische en financieel-technische consequenties van het revolverend fonds en de daarin betrokken de trekkingsrechten van het programma Agenda Vitaal Platteland (AVP) nader uit te werken. Daartoe heeft u aan GS op 19 januari 2009 ook de opdracht gegeven.² Wij hebben op 14 juli 2009 het handelingskader Revolverend Fonds en Mandaat Grondaankopen vastgesteld, waarna het revolverend fonds van start is gegaan.

In deze statenbrief informeren wij u over de uitkomsten van de evaluatie van het revolverend fonds.

Voorgeschiedenis

Aanleiding

De aanleiding voor de instelling van het revolverend fonds was het feit dat de provincie als gevolg van de Rijksmiddelen die de provincie in het kader van de Wet Inrichting Landelijk Gebied kreeg, aangevuld met eigen provinciale middelen, een grote ambitie had ten aanzien het realiseren van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de Recreatie rondom de Stad (RodS).

De ambitie vertaalde zich in de wens om tot verwerving van (ruil-)gronden over te gaan, teneinde de grondmobiliteit in de provincie Utrecht te vergroten.

De provincie wilde tijdens de onderhandelingen over grondaankopen de mogelijkheid hebben om, indien er een onderhandelingsresultaat was overeengekomen, snel de middelen kunnen vrijmaken om de transactie af te kunnen ronden. Dit was tot op dat moment, door verkokering (schotten) van dekkingsmiddelen, niet altijd snel mogelijk geweest.

---

¹ Het zesde besluit dat in het kader van de instelling van het revolverend fonds door PS is genomen (PS2009RGW01)

² Het vijfde besluit dat in het kader van de instelling van het revolverend fonds door PS is genomen (PS2009RGW01)

Dit heeft geleid tot het ontwikkelen van voorstellen om te komen tot de instelling van het revolverend fonds (RF) ad € 50 mln. voor aankopen in het kader van het AVP. Van deze € 50 mln. was € 25 mln. voorbehouden voor aankopen in het gebied van het SVGV. SVGV heeft een stimulerende/initiërende rol vervuld bij de opzet van het RF. In dat gebied heeft Waterschap Vallei en Eem een bedrag van € 2,5 mln. voor het RF ter beschikking gesteld voor een periode van twee jaar na ingebruikname van het RF.

Aangezien de provincie geen ervaringen had met een revolverend fonds is afgesproken dat er na twee jaar een evaluatie van het fonds zou worden aangeboden aan PS.

Bij de evaluatie bestond ook het voornemen om na te gaan of een revolverend fonds benut kon worden voor de realisatie van andere beleidsdoelen dan het AVP. In de voorliggende evaluatie wordt hier nog niet op ingegaan. Onderdeel van de organisatie ontwikkeling is het scheiden van beleidstaken en uitvoerende taken. Als daaruit naar voren komt dat de verwerving van gronden van andere beleidsvelden dan het landelijk gebied bij de uitvoerende afdeling wordt belegd, kan vervolgens worden bekeken of daarvoor ook het RF kan worden benut.

De SVGV heeft begin 2011 al een eigen evaluatie van het RF opgesteld. De bevindingen zijn meegenomen in deze evaluatie.

Wat waren de doelstellingen van het revolverend fonds?

De doelstelling van het revolverend fonds zoals deze destijds waren geformuleerd was dat “door middel van het inzetten van het fonds is de provincie in staat om meer en sneller hectares te verwerven en tijdelijk gronden op voorraad te houden teneinde dit in te zetten als ruilmiddel in onderhandelingen met partijen. Hierdoor is de provincie naar verwachting beter in staat om te voldoen aan haar verwervingsdoelstelling”.³

Knelpunten die signaleerd werden waren:

1. Er was van de kant van de gebiedscommissies de behoefte aan een slagvaardige organisatie van de grondverwerving;
2. De financiering van de grondverwerving ten behoeve van de realisatie van de AVP-doelstellingen was ingewikkeld en onvoldoende geregeld en niet toegesneden op een integrale gebiedsontwikkeling;

Het revolverend fonds zou een oplossing moeten bieden voor deze twee gesignaleerde knelpunten.

Evaluatie

Sinds de instelling van het RF is het aantal grondaankopen en hectares grondverwerving sterk toegenomen. Een zichtbare directe relatie met het RF is niet aan te tonen, maar wel aannemelijk. De ervaringen met het RF zijn positief vooral in die gebieden waar complexe grondtransacties plaatsvinden waar op voorhand niet direct de AVP-doelstelling en dus het financieringsmiddel duidelijk is.

Het RF voldoet aan een behoefte. Het RF helpt om AVP doelstellingen te realiseren.

In de bijlage is de evaluatie opgenomen.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

Versnelling aanbrengen in het verwerven van grond ten behoeve van de realisering van AVP-doelstellingen.

Financiële consequenties

Geen.

Vervolgprocedure/voortgang

---

³ Statenvoorstel PS2009RGW01

In het jaarverslag/jaarrekening wordt jaarlijks het verloop van de inzet van het RF weergegeven.

Concreet voorliggende vraag aan Statencommissie / Provinciale Staten

De evaluatie van het Revolverend Fonds oriënterend bespreken.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,
De voorzitter, R.C. Robbertsen
De secretaris, H. Goedhart

Bijlage: Evaluatie Revolverend Fonds

De evaluatie werken wij uit in de volgende paragrafen:

- Stand van zaken Revolverend Fonds financieel
- Ervaringen van de provincie
- Ervaringen van het gebied
- Conclusie

Stand van zaken Revolverend Fonds (RF) financieel

Verloop Revolverend Fonds

	Aankopen		Betaald	Teruggestort	Saldo	Risicobedrag
	aantal	hectares				
Saldo begin					52.500.000	
De Venen	3	90	5.817.096	1.955.447	3.861.649	195.800
Stad en Land Utrecht	2	4	190.414		190.414	19.042
Utr. Vecht en Weiden	2	62	2.824.910		2.824.910	152.500
Utr. Waarden	3	52	2.592.165		2.592.165	167.540
Heuvelrug	1	3	357.920		357.920	-
Totaal overig	11	211	11.782.505	1.955.447	9.827.058	534.882
SVG	9	140	17.786.031	6.390.716	11.395.315	1.115.160
Mutaties	20	350	29.568.535	8.346.163	21.222.372	1.650.042
Saldo 1 nov 2011					31.277.628	

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat uit het RF de afgelopen jaren € 29,5 miljoen is voorgefinancierd waarvan inmiddels ruim € 8,3 miljoen is gerevolveerd.

Het totale beschikbare bedrag in het RF bedraagt € 52,5 miljoen waarvan € 2,5 miljoen door het waterschap Vallei en Eem beschikbaar is gesteld. Voor het gebied van de SVG is € 27,5 miljoen, waaronder de bijdrage van het waterschap beschikbaar gesteld en voor de overige gebieden € 25 miljoen. Voor de bijdrage van het waterschap vinden onderhandelingen plaats voor het verwerven van grond ten behoeve van een aantal verdroging- en beekherstelprojecten. De overeenkomst van twee jaar met het waterschap over het beschikbaar stellen van een bijdrage voor het revolverend fonds is inmiddels verlopen. Met het waterschap wordt overleg gevoerd over het voortzetten van de afspraken over hun bijdrage.

Aanvullende voorwaarde bij het voorfinancieren uit het RF was het maken van een risico-inschatting. Bij ieder transactie wordt door DLG een risico-inschatting (maximaal verlies x kans op dat verlies) gemaakt. Het totale risico van alle uitstaande transacties is bepaald op maximaal € 5 miljoen. Op 1 november 2011 bedraagt het risico circa € 1,65 miljoen, nog ruim onder het maximum.

Ervaringen van de provincie

De instelling van het RF beoogde een versnelling aan te brengen in het verwerven van grond ten behoeve van de realisering van AVP-doelstellingen. Het betreft een kwalitatieve doelstelling die moeilijk meetbaar is. Wij kunnen de volgende constatering met betrekking tot het RF doen:

- Sinds medio 2009 is het tempo van grondaankopen sterk toegenomen. De versnelling heeft te maken met de instelling van het RF, bestuurlijk mandaat van GS aan de verantwoordelijke gedeputeerde en de aanwijzing van prioritaire gebieden waarbinnen aankopen onder volledige schadeloosstelling konden worden gedaan. Wij merken op dat het mandaat aan de gebieden eind oktober 2010 weer is beperkt, aangezien door de Staatssecretaris van het ministerie van EL&I het aangaan van verplichtingen zeer sterk werd beperkt.

- Via het RF is 350 ha. aangekocht voor een totaalbedrag van circa € 29,5 miljoen, waarvan inmiddels € 8,3 miljoen is gerevolveerd. Bij de instelling van het RF was de gedachte dat de voorfinanciering van aankopen binnen drie jaar zou gaan revolveren. Hoewel het op zich lastig is te sturen op de revolveringstermijn blijkt dat na twee jaar ruim € 8,3 miljoen is gerevolveerd, hetgeen al bijna 30% van de totale voorfinanciering is. Het fonds revolveert vooral vanaf begin 2011.
- Het ingeschatte risicobedrag bevindt zich ruim onder het risicoplaafond, en er is nog geen aanspraak op het risicofonds nodig geweest. Het tekort dat na revolverende transacties ontstond, totaal per saldo circa € 180.000, is binnen de beschikbare AVP-middelen opgevangen.
- Eind 2010 heeft het kabinet aangegeven dat geen verplichtingen ten laste van ILG-middelen konden worden aangegaan. Omdat de onderhandelingen over een akkoord tussen Rijk en provincies lange tijd vergden heeft uw college op 1 maart 2011 een besluit genomen over onderhandelingen grondverwerving: 'prioritering lopende onderhandelingen grondverwerving'. De aankopen konden worden voorgefinancierd uit het RF. Dus konden bepaalde onderhandelingen doorlopen, ondanks dat er onzekerheid over rijksmiddelen bestond.

De ervaringen van de provincie geven aan dat het met een RF gemakkelijker is om grondprocessen in gang te zetten en te realiseren. Bij complexe grondprocessen is bij de verwerving niet altijd meteen helder t.l.v. welk doel en beschikbare middelen de financiering moet komen. Voor het op gang brengen en houden van grondprocessen is een RF als voorfinanciering dan van groot belang. Het RF helpt AVP doelstellingen te realiseren.

Naar aanleiding van het Kaderdocument AVP 2012-2015 dat in december 2011 door u is vastgesteld zal in de loop van 2012 een nieuwe grondstrategie worden opgesteld. Hierin zal de behoefte en wijze van gebruik van het RF ook worden betrokken.

Ervaringen van het gebied

SVGv heeft begin 2011 een eigen evaluatie van het Revolverend Fonds opgesteld. De aankoopresultaten van SVGv tonen een sterk toegenomen tempo van aankopen sinds de instelling van het RF. Het is echter moeilijk vast te stellen in hoeverre deze versnelling veroorzaakt is door het RF of zijn oorzaak vindt in het ruimere mandaat van het programmabureau enerzijds en dat van de gedeputeerde anderzijds. Daarnaast speelt de aanwijzing van prioritaire gebieden mogelijk een snelheid bevorderende rol.

De gebieden stellen dat voortvarende grondverwerving cruciaal is voor realisatie van de gestelde doelen in het AVP. Met name daar waarvan bij de aankoop van grond financiering van het totale plaatje van aaneengeschakelde en verweven beleidsdoelen nog niet helder was, bood het RF een mogelijkheid toch tot verwerving over te gaan. Temeer daar na afloop van het volledig uitgekristalliseerd zijn van het financiële plaatje de aankoop mogelijkheid vaak verkeken is. Hierdoor kon het RF in het reconstructiegebied bij SVGv adequaat inspelen op de grondmarkt waardoor kansen om concrete doelen te behalen zoals natuur, agrarische structuurverbetering, invulling LOG, recreatie en water vergaand zijn vergroot en deels behaald. Concreet ging het hier in het reconstructiegebied om aankopen die een bijdrage leverden aan het voorkomen van bebouwing in de EHS, de verplaatsing van een intensieve veehouderij (agrarische versterking en invulling LOG), het mogelijk maken van verdrogingbestrijding (water) en het herstellen van de natuurlijke oevers van een beek (natuur). Voor de laatst genoemde doelstellingen heeft het waterschap Vallei en Eem de bijdrage van € 2,5 miljoen ter beschikking gesteld.

Het Revolverend Fonds heeft het mogelijk gemaakt om⁴:

---

⁴ Uit de tussentijdse evaluatie RF van SVGv: "De eerste slag geslagen".

- ruilgronden en gebouwen aan te kopen/voor te financieren waar directe financiering vanuit het AVP ontbrak en deze op voorraad te houden voor doelrealisatie via ruiling;
- grond en gebouwen voor te financieren die ter plekke nodig zijn voor realisatie van de EHS, maar waarvoor de definitieve financiering nog niet vaststond of nog niet beschikbaar was;
- aankoop van gronden en gebouwen voor te financieren waarvoor pas bij doorlevering voor doelrealisatie middelen beschikbaar kwamen.

Conclusie

Sinds de instelling van het RF is het aantal grondaankopen en hectares grondverwerving sterk toegenomen. Een zichtbare directe relatie met het RF is niet aan te tonen, maar wel aannemelijk. De ervaringen met het RF zijn positief vooral in die gebieden waar complexe grondtransacties plaatsvinden waar op voorhand niet direct de AVP-doelstelling en dus het financieringsmiddel duidelijk is.

Het RF voldoet aan een behoefte. Het RF helpt om AVP doelstellingen te realiseren.